

VERTAALD DOOR ...

Wie vertaalt, loopt onvermijdelijk tegen de grenzen van de taal aan. In deze rubriek presenteert elke maand een vertaler zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem – en de uiteindelijke oplossing.

Aai Prins

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

“In zijn gedicht *Zangzi* voert de Russische futurist Chlebnikov letters van het alfabet op die met elkaar in oorlog zijn: *Er*, *Ka*, *El* en *Gè*. Volgens Chlebnikov heeft elke letter een eigen betekenis. Voor de beschrijving van deze wonderlijke personages moest ik op zoek naar begrippen waarin de desbetreffende letter van elk van de alfabetstrijders prominent voorkwam, en tegelijkertijd de door Chlebnikov aan deze letter toegekende betekenis behouden. Dat was nog niet zo moeilijk. Bijvoorbeeld bij *El*: ‘*El* is zonnetjelief van loomte en lavende liefde.’ (*El èto solnysjko laski ie lenie, ljoebvie.*) Het probleem was de letteroorlog zelf. Want nu verdreven de letters elkaar uit de woorden en ging het niet alleen om klankverschuivingen, maar ook om betekenisverschuivingen waarbij de door Chlebnikov aan de desbetreffende letter gegeven betekenis ook uit de verf moest komen.”

Hoe hebt u het opgelost?

“Wekenlang heb ik alle mogelijke naslagwerken doorgespit en ontelbare op elkaar lijkende woorden verzameld waarin steeds een letter was ‘gesneuveld’ en de klank- en betekenisverschuivingen uit het origineel behouden bleven. En zo maakte tussen de vechtjassen *Er* en *El* ‘stormram’ plaats voor ‘Godslam’, sloeg *Er* ‘het lam met zijn gram’ en maakten ‘helmen’ plaats voor ‘heiren.’” <

Aai Prins (1959) is slaviste en tolk-vertaalster Russisch. Zij vertaalde werken van onder anderen Chlebnikov, Boelgakov, Tsjechov en Gogol. In 2001 won zij de Aleida Schot-prijs en in 2013 de Filter Vertaalprijs.

Foto: Gerard van der Wardt